

HE 21/2025 vp
Toiminnanjohtaja Tapani Veistola
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
MmV 29.4.2025

Hallituksen esitys laiksi metsästyslain 41 §:n muuttamisesta

Asetuksenantovaltuus

Hallituksen esityksen pääidea on myöntää lailla ministeriölle asetuksenantovaltuus, jolla voisi säädellä suurpetojen metsästystä. Siksi monet yksityiskohdat ratkeaisivat käytännössä vasta asetuksissa.

Painoarvoltaan näin merkittävät asetukset kuuluvat Luonnonsuojeluliiton näkemyksen mukaan valtioneuvoston päättävältään yksittäisen ministeriön sijaan, kuten esimerkiksi saimaannorpan verkkokalastusrajoitusten osalla on tehty. Asiaan liittyy koko jäsenmaan vastuu EU-oikeuden toimeenpanosta.

Hoitosuunnitelmat

Lain luonnoksessa vahvistettaisiin riistaeläinten hoitosuunnitelmien asemaa:

“Lupaharkinnassa voidaan ottaa huomioon myös riistaeläinlajeja ja niiden elinympäristöjen hoitoa koskevat hoitosuunnitelmat...” Muotoilu on kuitenkin tulkinnanvarainen ja väljä *“voidaan ottaa huomioon”*.

Eri lajien hoitosuunnitelmien huomioon ottamisessa on haasteena niiden erilaisuus. Niissä voi olla hyvinkin epämääräisiä asioita, kuten ilveksen ihmisarkuuden vaatimus. Suurpetona ilves on ihmiselle vaaraton eikä se juuri aiheuta kotieläinvahinkoja.

Hoitosuunnitelmia kannattaa joka tapauksessa päivittää ja ottaa huomioon myös monilajisuunnittelua, kuten suurpetojen ja hirvieläinten suhde. Tärkeää on käyttää uusinta tieteellistä tietoa ja kuunnella laajasti kaikkia sidosryhmiä. Järkiperäinen suurpetojen kannanhoito edellyttää yhteistyötä ja kompromissihalukkuutta kaikilta sidosryhmiltä.

Metsästyksen päämäärä

Lain luonnoksessa esitetään lisäys säätää MMM:n asetuksella “41 a §:n 3 momentissa tarkoitetun poikkeusluvan päämäärästä”.

Metsästyksen hyväksyttävän ja oikeudellisesti kestävän päämäärän puute on käynyt ilmi, kun tuomioistuimet ovat kumonnet monia viimeaikaisia suurpetojen metsästyksen annettuja lupia.

Päämäärän asettaminen MMM:n asetuksella ei kuitenkaan ole riittävä keino yrittää poistaa metsästyksen hyväksyttävä ja oikeudellisesti kestävä päämäärä asioista, joita viranomaisen pitää lupaharkinnassa ja tuomioistuimen muutoksenhaussa kriittisesti tarkastella. Asialla on myös EU-oikeudellinen ulottuvuus, jota ei voi ohittaa.

Suotuisa suojelun taso

Lakimuutoksen mukaan maa- ja metsätalousministeriö voisi asetuksella antaa tarkempia määräyksiä “suotuisan suojelutason viitearvosta”. Hyvää on, että viitearvo ei ole vähimmäismäärä, kuten lausunnolla olleessa lain luonnoksessa oli. Sen lisäksi tulee kuitenkin ottaa huomioon myös varovaisuusperiaate, lajien uhanalaisuus yms.

Suotuisaa suojelun tasoa ei maa- ja metsätalousministeriö voi määrittää poliittisesti tai hallinnollisesti vaan sen pitää perustua tieteelliseen arvioon. Tällä hetkellä suden suojelutaso ei ole maassamme suotuisa, sillä Suomen kaksi susipopulaatiota ovat liian pieniä Luonnonvarakeskuksen tutkimuksien mukaan (Suomen susikannan suotuisan suojelutason viitearvojen määrittäminen Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 80/2022). Tämän Luken arvion mukaan vasta noin 500 suden kanta vastaisi viitearvoa. Nyt ollaan vielä tästä tavoitteesta kaukana.

Suotuisaa suojelun tasoa ei toisaalta voi pelkistää yhteen numeroon. Luontodirektiivissä siinä on määrällisen elementin lisäksi viittaus luontaiseen esiintymisalueeseen ja pitkällä aikavälillä lajin tulevaisuuteen liittyvä ulottuvuus, esimerkiksi geneettinen elinkelpoisuus. Nämä asiat voivat johtaa suojelutason epäsuotuisuuteen vaikka yksilömäärä olisi suuri.

Suotuisa suojelun taso on EU-oikeutta, joten sen arviointia ei voi ohittaa kotimaisella ministeriön asetuksella. Suomessa ei ole otettu vielä riittävästi huomioon asiaan olennaisesti liittyviä viime kesän EU:n tuomioistuimen ratkaisuja C-436/22 ja C-601/22. Niitä ei ole mainittu hallituksen esityksessäkään, vaikka mainitsimme tästä puutteesta jo lausuntovaiheessa. Niissä otettiin nimittäin kantaa lakimuutoksen kannalta keskeiseen kysymykseen suotuisan suojelun tason maantieteellisestä ulottuvuudesta. Susi pitäisi käytännössä saada valtakunnallisesti suotuisaan suojelun tasoon eikä sitä vaatimusta voi ohittaa sillä, että vain joillakin alueilla on paljon susia.

Yhteenveto ja tie eteenpäin

Esityksen vaara on, että se voi hämärtää EU-oikeudellisten lupien reunaehtojen käyttöä. Siksi se ei ole kannatettava. Jos säännös kuitenkin annettaisiin, sen vaikutuksia tulisi seurata tarkasti. Nyt on vaarana, että lakimuutos heikentäisi esimerkiksi suden suotuisan suojelutason saavuttamista.

Toisaalta vaihtoehtona kannattaa muistaa, että jo nykyiset luontodirektiivin artiklan 16 poikkeamismahdollisuudet – myös metsästystä koskeva e-alakohta – on säädetty ehtojen täyttyessä myös käytettäväksi.

Nyt keskustelu on keskittynyt susiin. Lakiluonnokseen sisältyvä toive saada suden ns. kannanhoidollinen metsästys käyntiin nopeasti tällä lainmuutoksella on kuitenkin ennenaikainen. Asiaan liittyvät luontodirektiivin velvoitteet ja EU:n oikeuskäytäntö. Suden suotuisa suojelun taso ja metsästyksen kestävä perustelu pitää saada ensin kuntoon.

Huomattakoon, että luontodirektiivin velvoitteet tulee ottaa huomioon, vaikka susi siirrettäisiin koko maassa liitteeseen V. Lisäksi myös metsästyslaissa on kestävä käytön periaate, jonka perusteella suden suojelua tulee jatkaa joka tapauksessa. Siksi myös SusiLIFE-hankkeen hyviä käytäntöjä tulisi jatkaa.

Metsästyksen kestävä perustelun kannalta paras tie eteenpäin on suurpetojen hoitosuunnitelmien päivitys kaikkia osapuolia tasapuolisesti osallistavalla tavalla. Tätä Luonnonsuojeluliitto on useasti esittänyt. On hyvä, että MMM on ryhtynyt suurpetojen hoitosuunnitelmien päivitystyöhön. Siinä on tärkeää käyttää parasta tieteellistä tietoa sekä kuulla laajasti tutkijoita ja kaikkia sidosryhmiä.

Lisätietoja

- toiminnanjohtaja Tapani Veistola, p. 0400 615 530, tapani.veistola@sll.fi
- suurpetoasiantuntija Riku Lumiaro, p. 050 585 9857, riku.lumiaro@sll.fi